

необхідно озвучувати. Згодом слід учити учнів обґрунтовувати встановлені між „гронами” зв’язки [4, с. 103].

Таким чином, при використанні технології „Грунування” учні вчаться активно сприймати матеріал, співвідносити набуті знання з новими.

Отже, технологія розвитку критичного мислення дозволяє максимально підвищити ефективність освітнього процесу, дає можливість створити такі умови, коли всі учні залучаються до активної, творчої навчальної діяльності, процесу самонавчання, самореалізації, вчаться спілкуватись, співпрацювати, критично мислити, відстоювати свою позицію, адаптує учнів до життя у суспільстві.

Список використаних джерел

1. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій. Н. П. Наволокова. Харків. „Основа”. 2010. С. 57-64.

2. Крамаренко А. Біо(еко)етична діяльність учителя початкової школи: навч. посіб. для студ. вищ. пед. навч. закладів спец. 013 Початкова освіта. Бердянськ : Видавець Ткачук О.В., 2017. 192 с.

3. Крамаренко Алла. Методика навчання природничої, громадянської та історичної освітніх галузей у початковій школі: навч. посіб. для студ. вищ. пед. навч. закладів ОПП Початкова освіта. Мелітополь: Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2020. 424 с.

4. Крамаренко А. М., Логозинська Ю. В. Технологія розвитку критичного мислення у процесі ознайомлення молодших школярів з об’єктами природи. The 4 th International scientific and practical conference –Eurasian scientific congress|| (April 19-21, 2020) Barca Academy Publishing, Barcelona, Spain. 2020. 421 p. <https://sci-conf.com.ua/iv-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-eurasian-scientific-congress-19-21-aprelya-2020-goda-barselona-ispaniya-arhiv/>

5. Колосова Н. С., Вукіна Н. В., Дементієвська Н. П., Макаренко В. М. Технологія формування критичного мислення на уроці географії. Харків. „Основа”, 2008. 126 с.

Лесик Анжеліка, кандидатка педагогічних наук, доцентка, Бердянський державний педагогічний університет

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ НУШ

В сучасних умовах розвитку української держави вкрай важливою стає проблема формування комунікативної компетентності молодого покоління. Сьогодні заклад загальної середньої освіти покликаний забезпечити формування і розвиток інтелектуальної, творчої та ініціативної особистості, здатної жити у принципово нових умовах, реалізувати себе в житті, бути

успішною і сприяти розвитку суспільства. Отже, педагог має не лише дати учням певний обсяг знань, але й сформувати людину, здатну до мобільності, швидкої зміни соціальних ролей, творчо мислити, приймати рішення, мати свою позицію, брати на себе відповідальність, адаптуватися до умов життя, тобто бути комунікативно компетентною.

Проблема компетентнісного підходу зазнала відбиток у науковому доробку таких вчених як-от: (Н. Бібік, Н. Денисова, В. Краєвський, О. Локшина, І. Ніконенко, О. Овчарук, О. Пометун, О. Савченко, А. Хуторський) та ін. На думку науковців, набуття молоддю знань, умінь і навичок, спрямоване на вдосконалення їхньої компетентності, сприяє культурному розвитку особистості, формуванню в неї здатності оперативно реагувати на запити часу.

Українські вчені по-різному тлумачать поняття компетентності. Найбільшого поширення у вітчизняній науковій літературі набуло значення цього терміну як «сукупності знань і вмінь, необхідних для ефективної професійної діяльності: вміння аналізувати, передбачати наслідки професійної діяльності, використовувати інформацію» [3]. Проте у психолого-педагогічній науці недостатньо розробок, у яких би досліджувались особливості формування комунікативної компетентності особистості.

У перекладі з латини компетентність (*competentia*) – означає коло питань, у яких людина добре обізнана, володіє відповідними знаннями і здібностями, що дає їй змогу усвідомлено сприймати певну галузь її ефективно діяти в ній. У науковій літературі нерідко зустрічається синонімізація понять «компетентність», «поінформованість», «обізнаність», «досвідченість», «авторитетність» [4, с. 6–9].

Компетентність ґрунтується на знаннях і вміннях, але ними не обмежується, охоплюючи особистісне ставлення людини до них, а також її досвід, який дає змогу ці знання «вплести» в те, що вона вже знала, та її спроможність збагнути життєву ситуацію, в якій вона зможе їх застосувати [2, с. 127].

Саме на уроці відбувається все найголовніше – навчання, в процесі якого виявляються і розвиваються здібності дитини, формується ціннісний ідеал, прищеплюється прагнення до самостійного пошуку. Учитель, вивчивши свого вихованця під час уроку, зможе ефективно працювати з ним індивідуально, бо індивідуальні заняття (чи то допомога вчителя у разі «відставання» учня; чи підготовка до олімпіади, чи робота над новим дослідженням) – це продовження діалогу між учнем й учителем, що розпочався під час уроку. Без такого діалогу неможливо забезпечити ефективність індивідуальної (позакласної) роботи.

На сучасному етапі методика пропонує багато дуже цікавих активних, інтерактивних, нестандартних форм роботи. Для активізації розумової діяльності учнів, для формування ключових компетентностей важливе гармонійне поєднання звичних, традиційних форм з інноваційними. Корисне все, що примусить дитину зрозуміти, запам'ятати, засвоїти, принести до власної ціннісної системи стати компетентною.

Для формування комунікативної компетентності в закладі загальної середньої освіти використовуються нетрадиційні методи навчання, такі як: дискусія, складання сенкану, «обери позицію», «самооцінка», «мозковий штурм», складання асоціативного куща, «мікрофон». Часто використовуються парні та групові форми роботи учнів на уроці. Починаючи з першого класу, діти вчать самостійно визначати тему та мету уроку, висловлюють свої очікування та сподівання. В кінці уроку самостійно роблять висновки.

Отже, в наукових джерелах немає однозначних поглядів на сутність комунікативної компетентності. Однак усі дослідники однакові в тому, що за своєю сутністю цей феномен є складним й охоплює знання, вміння й навички, які забезпечують передачу інформації від одного суб'єкта до іншого завдяки встановленню ефективного контактування, дотриманню відповідних норм і правил міжособистісної взаємодії. Для успішного формування комунікативної компетентності в молодших школярів в умовах НУШ в закладі загальної середньої освіти слід використовувати нетрадиційні методи навчання.

Список використаних джерел

1. Бех І. Д. Теоретико-прикладний сенс компетентнісного підходу в педагогіці. *Педагогіка і психологія: вісник АПН України*. 2009. № 2. С. 27–33.
2. Життєва компетентність особистості: наук.-метод. посібник / [за ред. Л. В. Сохань, І. Г. Сохань, Г. М. Несен]. Київ : Богдана, 2003. 520 с.
3. Марецька Н. Компетенція чи компетентність: що ми формуємо у молодших школярів. *Початкова школа*. 2007. №9. С. 6–9.
4. Овчарук О. В. Компетентності як ключ до оновлення змісту освіти. Стратегія реформування освіти в Україні: рекомендації з освітньої політики. Київ : К.І.С., 2003. 296 с.
5. Пометун О. І. Формування громадянської компетентності: погляд з позиції сучасної педагогічної науки. *Вісник програм шкільних обмінів*. 2005. № 23. С. 18–22.
6. Концепція Нової української школи. URL: <https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2017/11/NUSH-poradnyk-dlya-vchytelya.pdf> (дата звернення 10.06.2020).